

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Att: Seniorrådgiver Ståle Vikdal

Oslo, 29. april 2011

Høringsuttalelse: Forslag til bosettingsordning for flyktninger med mål om raskere bosetting

Vi viser til departementets høringsbrev av 31.01.2011, og takker for anledningen til å gi våre innspill.

Det har gjennom en årrekke vært et alvorlig og vedvarende problem at mange asylsøkere som har fått opphold i Norge må vente lenge i mottak før de bosettes i en kommune. Dermed forlenges en både kunstig og utmattende flyktningstilværelse unødvendig. Etter mange års fokus har dette problemet dessverre ikke latt seg løse gjennom eksisterende modeller. Vi oppfatter derfor regjeringens forslag som viktig og nødvendig, og gir det vår fulle støtte.

Først og fremst oppfatter vi dagens situasjon som uholdbar. Når bare 16 prosent av de enslige mindreårige asylsøkerne i 2010 ble bosatt innen målet på tre måneder, viser det at dagens system ikke fungerer godt nok, og at dette har konsekvenser for noen av de aller mest sårbare. Man har i årevis prøvd å endre dette innenfor dagens system, uten å lykkes. Det er her snakk om den gruppen asylsøkere som faktisk har fått opphold, i essens personer fra krigsherjede land og totalitære stater, ofte med en tung, personlig historie. Det finnes tall som tilsier at 67 prosent av alle asylsøkere har opplevd at familie og/eller venner har blitt drept, og at 57 prosent har opplevd tortur. (*Psykisk helse i mottak*, Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. Oslo, 2007). Når de får opphold vil de allerede kunne ha en lang ventetid i mottak bak seg (inntil flere år), dette i tillegg til den betraktelige tiden de kan ha levd på flukt før de kom til Norge. Det er åpenbart svært problematisk at en lang ventetid etter innvilgelse av opphold kommer i tillegg.

Ved siden av den psykiske påkjenningen ventetiden utgjør, og de negative konsekvensene den kan ha blant annet med tanke på passivisering, er det et viktig aspekt at dette er mennesker som har fått livet sitt avbrutt av krig eller forfølgelse. I tillegg til mulig tap av familie og venner og den direkte fysiske lidelsen de selv kan ha blitt påført, har som oftest flere år av livet gått med simpelthen til å være på flukt. Det livet de engang levde finnes ikke lenger, og årene det har tatt dem å finne trygghet er også tapt. Det er avgjørende at de så raskt som mulig gis anledning til å begynne det harde arbeidet med å gjenetablere en slags normalitet og å bygge opp et nytt liv i et fremmed land, som erstatning for det livet de har mistet.

At fylkesmannen etter den foreslåtte modellen gis mulighet til å tilvise flyktninger som en siste mulighet, anser vi derfor som en nøktern og ansvarlig løsning på et problem som har vedvart alt for lenge. Vi har også vondt for å godta at den motvilje som finnes i deler av kommusektoren kan være et relevant hensyn. Å ta imot flyktninger er en nasjonal oppgave, og det er problematisk at en del kommuner unnlater å ta dette ansvaret, spesielt hvis det har bakgrunn i politiske motforestillinger mot at Norge skal oppfylle våre internasjonale forpliktelser overfor en svært sårbar gruppe.

Selv om vi har forståelse for at kommuners vegring også kan skyldes de reelle utfordringene arbeidet medfører, og for at noen kommuner åpenbart har betraktelig dårligere forutsetninger for å gjennomføre en vellykket integrering enn andre, kan vi ikke se at det er riktig eller formålstjenlig at den enkelte kommune kun etter egen vurdering kan velge å stå utenfor dette felles arbeidet. Alle flyktningene vil før eller siden ende opp i en kommune, og også kommunene er tjent med at dette skjer uten at de slites unødige ned av ventetilværelsen. Det er også et viktig moment her at adgangen til bruk av tvang etter den foreslåtte modellen er lagt til fylkesmannen, som kjenner de lokale forholdene godt og vil ha mulighet til å ta hensyn til de ulike kommunenes situasjon og faktiske forutsetninger.

Fra kommunesiden har det blitt reagert på forslaget element av tvang, selv om tvang også etter den foreslåtte modellen er et siste alternativ. Vi ønsker å fremheve at det blir en form for tvang uansett hvilken modell man velger, om det så er kommunene som i siste instans tvinges til å ta imot noen mennesker til, eller asylsøkerne som tvinges til å vente enda lenger i mottak. Vi anser det i så måte som langt å foretrekke at systemet tvinges til å håndtere problemet, enn at konsekvensene av systemets svikt rammer enkeltmennesker som allerede har en svært tung bakgrunn.

Vi vil samtidig fremheve at noe av det viktige med forslaget er den konkrete prosessen som er foreslått, hvor alle kommuner involveres i en dialog og langt på vei blir ansvarlige overfor hverandre. Hvis en kommune skal argumentere for å motta få eller ingen, prøves disse argumentene opp mot andre kommuners situasjon og behov i en åpen dialog. Dette er i så måte en bosettingsmodell som aksentuerer ikke bare solidariteten med flyktningene, men også et prinsipp om åpenhet og solidaritet mellom kommunene.

Vi takker igjen for anledningen til å gi våre innspill.

Med vennlig hilsen,
for **Antirasistisk Senter**,

Kari Helene Partapuoli
leder

Rune Berglund Steen
kommunikasjonsansvarlig